УДК 811.111:81'373
DOI https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-2/19

Лисичкіна І. О.
Національна академія Національної гвардії України

Лисичкіна О. О.
Національна академія Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті висвітлено результати дослідження щодо встановлення особливостей неологізмів пандемії COVID-19 в англійській мові. Англійська мова, як будь-яка жива мова, характеризується постійним утворенням неологізмів, що відбивають зміни в соціальному житті людства, відповідають сучасній парадигмі знання та когнітивним механізмам опрацювання інформації. Оскільки пандемія COVID-19 справляє вплив на всі сфери життя людини (економічну, соціальну, політичну й духовну), а також на мову, за останній рік усі мови збагатилися новими лексичним одиницями на позначення пов'язаних із пандемією об'єктів і процесів, які виходять далеко за межі медичного дискурсу. З'ясовано, що особливості утворення досліджуваних неологізмів закладені в екстралінгвістичних чинниках. Серед неологізмів пандемії COVID-19 переважають семантичні інновації, що пов'язано з переосмисленням вже наявних понять на кшталт lockdown, isolation. Власне неологізмами за формою та змістом постають одиниці на кшталт zoonosis, fomite, superspreader. Установлено, що трансномінації характеризуються високою емотивністю, представлені сленговими одиницями (covidiot, maskhole) й оказіоналізмами. У межах дослідження встановлено найпродуктивніші префікси неологізмів пандемії COVID-19 (anti- (anti-epidemic), self- (self-isolation, self-treatment), super- (superspreader), pre- (presymptomatic)) і суфікси -mania, -phobia, -phobe, причому останні утворюють лексичні одиниці на позначення психологічних станів людини, пов'язаних зі змінами життя людини, привнесеними пандемією. Серед визначених у дослідженні номінативних моделей термінів-неологізмів пандемії COVID-19 найпродуктивнішою моделлю вторинної номінації є A+N (airborne transmission, antipyretic therapy). З'ясовано, що, на відміну від поширеної абревіатури COVID, яка стала словотворчою основою для цілої низки неологізмів, інші абревіатури пандемії COVID-19, зокрема ACTT, COPD, CGR, використовуються в спеціальних дискурсах і вимагають розшифрування для широкої аудиторії. Зауважимо, що наукова розвідка не претендує на вичерпність результатів, оскільки пандемія COVID-19 триває і зумовлює появу все більшої кількості неологізмів.

Ключові слова: *неологізм, пандемія, семантична інновація, трансномінація, термін, номінативна модель, дискурс, екстралінгвістичний чинник.*

Постановка проблеми. Згідно зі словником Колінз, словом 2020 року стало слово *lockdown* у новому значенні – *the imposition of stringent restrictions on travel, social interaction, and access to public spaces* [13]. Пандемія внесла зміни у звичайне життя людства, справила вплив на роботу, навчання, спілкування та розваги. Мова є відображенням навколишнього світу, з появою нових понять з'являються й новоутворення (неологізми), оскільки мова еволюціонує із соціумом.

Звернення до неологізмів пандемії COVID-19 є нині актуальним, оскільки з'ясування особливостей утворення неологізмів, пов'язаних із важливою подією світового рівня, відповідає часу та сучасним напрямам розвитку лінгвістики, зокрема щодо розгляду проблем лексикології в широкому соціальному контексті, і дасть змогу краще зрозуміти когнітивні механізми опрацювання інформації та номінації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Неологізми завжди привертали увагу лінгвістів-лексикологів. Не є винятком і сьогодення. Так, науковці досліджують проблеми появи неологізмів і їх закріплення в мові [3; 6], особливості неологізмів професійної сфери, зокрема пов'язаної з комп'ютерними технологіями [7], а також питання неологізмів у контексті викладання іноземних мов і перекладу [1].

Неологізми, пов'язані з COVID-19, також постають у фокусі лінгвістичних досліджень. Цікавими

та значущими є розвідки, присвячені цим неологізмам у контексті дослідження нової культури, яка формується під час пандемії [8; 10], у межах медичного дискурсу [11] і соціального впливу [12]. З'ясовано, що неологізмами пандемії COVID-19 найчастіше є конкретні терміни, що стосуються дій чи досвіду людей під час пандемії [9]. При цьому перспектива дослідження неологізмів пандемії COVID-19 залишається широкою, оскільки процес утворення таких неологізмів триває, що відкриває нові горизонти дослідження для науковців.

Постановка завдання. Метою дослідження є встановлення особливостей неологізмів пандемії COVID-19 в англійській мові. Предметом дослідження постають особливості неологізмів пандемії COVID-19 в англійській мові. Матеріалом для дослідження слугували словники "Glossary on the COVID-19 Pandemic" [15], "Bundessprachenamt Coronavirus Glossary" [14] і словник "Lexicon for a Pandemic. The New Yorker" [16].

Виклад основного матеріалу. Одиницею еволюції мови є зміна номінації, тобто співвідношення між означуваним і тим, що воно означає. Визначаються чотири елементарних зміни в процесі найменування: використання цього знака для позначення нового об'єкта, уведення нового знака для позначення об'єкта, що вже має назву в мові, уведення нового знака з новим означуваним, нарешті, невживання знака у зв'язку з дезактуалізацією означуваного [2, с. 49]. Інакше кажучи, неологізмом є нове слово (стійке поєднання слів), нове або за формою, або за змістом (і за формою, і за змістом).

У межах дослідження, серед іншого, ми користувалися класифікацією В. І. Заботкіної, яка виокремлює такі типи неологізмів: 1) власне неологізми (новизна форми поєднується з новизною змісту); 2) трансномінації, які поєднують новизну форми слова зі значенням, уже передавали раніше іншою формою; 3) семантичні інновації, або переосмислення (нове значення позначається формою, уже наявною в мові) [4, с. 51]. Серед неологізмів пандемії COVID-19 переважають одиниці третьої групи, що пов'язано з переосмисленням уже наявних понять, зокрема *lockdown, isolation.* Так, *lockdown (noun) – an emergency protocol intended to limit movements and gatherings in a population for public health or safety reasons* – до періоду пандемії використовувалося виключно стосовно закриття державних об'єктів через неприйняття бюджету. Лексична одиниця *isolation (noun)* набула нового, додаткового значення, пов'язаного з пандемією (*a preventive measure against the spread of an infectious disease involving the separation of an infected person from non-infected people during the communicable period of the disease*).

До власне неологізмів як лексичних одиниць, які характеризуються абсолютною новизною форми та змісту, можна, зокрема, зарахувати такі: *zoonosis* (*an infectious disease that can be transmitted from animals to humans either directly, indirectly or by a vector*), *fomite* (*an object or a surface that can harbour an infectious agent and can be a means of transmission*), *superspreader* (*a single contagious person who contaminates a disproportionately large number of people compared to the number of people contaminated by the average contagious person*).

Трансномінації, що з'являються в мові з метою надати нову, більш емоційну назву предмету, відображають тенденцію до вживання більш експресивних форм. До них належать сленгові одиниці, наприклад: *covidiot, maskhole* (*an individual who wears a mask in a way that makes it completely ineffective, e.g., below the nose, under the chin, on the back of the head*)*; Someday, Noneday, Whoseday?, Whensday?, Blursday, Whyday?, Doesn't matterday – Days of the week; Face naked – the state of facial exposure that occurs when an individual declines to wear a mask in public.*

Вивчення неологізмів доповнює й уточнює наявні дані про словотвірну систему, а також показує характер змін, які відбуваються в словарному складі мови під впливом їх дій [5, с. 67]. Існує три основні способи утворення неологізмів в англійській мові: за допомогою моделей власної системи словотворення, шляхом запозичення слів з інших мов, а також за рахунок розширення обсягу значень уже наявних слів. Словотвірна система містить такі основні способи: афіксація, скорочення, конверсія, еліпсис [6, с. 56].

Серед морфологічних способів словотворення виділяють афіксальні (суфіксальний, префіксальний, префіксально-суфіксальний), безафіксний, основоскладання, абревіація [4, с. 48]. До неморфологічних способів творення належать морфолого-синтаксичний (набуття нового значення при переході слова з однієї частини мови в іншу), лексико-синтаксичний (нове слово утворюється в результаті зрощення слів словосполучення в одне слово) та лексико-семантичний (метафоричне переосмислення вже наявних у мові слів).

Згідно з дослідженням, найпродуктивнішими префіксами неологізмів пандемії є: *anti- (anti-epidemic measuresm antiviral prophylaxis); self- (self-isolation, self-treatment); super- (superspreader); pre- (presymptomatic)* тощо, та суфікси *-mania, -phobia, -phobe*.

Афіксальні неологізми утворюються за допомогою морфем за словотворчими моделями, які є в мовній системі. Наприклад: *seroprevalence – the number of people in which antibodies specific to an infectious disease have been detected in a given population over a specific period of time; pathogenicity – the capability of a pathogen to cause a disease. note: even though they are different concepts, some authors use "virulence" to refer to pathogenicity; hemoptysis – the coughing up of blood originating from the lower respiratory tract; superspreading – the contamination by a single contagious person of a disproportionately large number of people compared to the number of people contaminated by the average contagious person.*

Доцільно зазначити, що вторинна номінація є продуктивною у формуванні неологізмів пандемії COVID-19. Так, нове додаткове значення отримала значна кількість слів: *transmission (noun) – the passage of a disease, usually infectious, from one person to another; depression (noun) – a prolonged period of severe recession that is characterized by a decrease in business activity, falling prices and an excessive unemployment rate; pandemic (noun) – an epidemic occurring worldwide or over a very wide area, crossing international borders, and usually affecting a large number of people; quarantine (noun) – a measure to prevent the spread of an infectious disease in which a healthy person who may have been in contact with an infected person is isolated during the incubation period of the disease; vector (noun) – an insect or a living carrier that transports an infectious agent from an infected person to a susceptible person, their food or immediate surroundings; viral load (noun) – the quantity of a virus in an infected person; travel bubble (noun) – a zone composed of at least two countries, provinces or territories where a given infectious disease has been contained, within which inhabitants are free to travel and there is no longer a mandatory quarantine period for travellers.*

У межах дослідження встановлено номінативні моделі термінів досліджуваної сфери. Найпродуктивнішою моделлю вторинної номінації є A+N, наприклад: *airborne precautions (airborne transmission precautions)* [A+N]*; antipyretic therapy (a treatment to reduce fever)* [A+N]*; communicable period (the period during which an infectious agent may pass directly or indirectly from an infected person to another person)* [A+N]*; local transmission (the transmission of an infectious disease among a group of people that is linked to contact with a person returning from a known area of infection or with a person known to be infected)* [A+N]*; serological test (a test that detects the presence of antibodies against a specific infectious agent in a blood serum sample)* [A+N]; *fist bump (the fist bump is a way of greeting each other without shaking hands)* [A+N]*; indirect contact transmission (Indirect contact transmission involves contact between a fomite and the person that becomes infected)* [A+N+N]; *effective reproduction number (the average number of secondary cases generated by an infected person in a population formed of people immune and people susceptible to the infectious disease)* [A+N+N].

Відповідно до структури англійської мови, ад'єктивований іменник також є досить поширеним при створенні неологізмів пандемії COVID-19: *case definition (a set of criteria for determining whether a person has a given disease)* [Na+N]; *cluster site (a specific site where the number of cases of an infectious disease that occurs over a specific period of time is higher than the expected number)* [Na+N]; *community spread (the transmission of an infectious disease among a group of people that is not linked to contact with a person returning from a known area of infection or with a person known to be infected.)* [Na+N]; *oxygen therapy* [Na+N]; *health care provider (ehe term "health care provider" can refer to a professional or an organization)* [Na+N+N].

Серед проаналізованих неологізмів зустрічаються моделі з дієприкметниками: *confirmed case (a person that meets all the established criteria of the case definition for a disease or whose condition is confirmed by at least one laboratory method)* [P2+N]; *repositioned antiviral drug (an existing antiviral drug for which a use not previously approved has been identified and validated)* [P2+A+N].

Неологізми, які виражені одним іменником (складним чи похідним): *infectivity (the ability of an infectious agent to enter, survive and multiply in a host)* [N]*; outbreak (an epidemic limited to a localized increase in the incidence of a disease)* [N]; *spread (the contamination of an increasing number of people by an infectious disease)* [N].

Достатньо високий відсоток полікомпонентних одиниць, 3-, 4- і 5-складових, наприклад: *repositioned antiviral drug (an existing antiviral drug for which a use not previously approved has been identified and validated)* [P2+A+N]*; chain of transmission of infection (the chain of transmission of infection is composed of six links: the infectious agent, the reservoir, the portal of exit, the mode of transmission, the portal of entry and the susceptible host)* [N+of+N+of+N]; *drive-through screening clinic (a facility at which people*

are screened for a specific disease without having to leave their vehicle) [V+Adv+ G+N]; *severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (the virus that causes the acute respiratory disease called COVID-19)* [A+A+A+N+N].

Серед неологізмів пандемії зустрічаються й абревіатури: *COVID (The term COVID-19 was formed using elements of the words coronavirus, disease and 2019); ACTT (Adaptive COVID-19 Treatment Trial); COPD (Corona Data Donation App); CGR (Coronavirus Global Response); ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control); CFR (case-fatality rate noun) – the proportion of all people with a disease who will die from it during a given period; FFP mask (filtering face piece mask).* Редукована одиниця може використовуватися як рівноцінний субститут прототипової лексеми, брати участь у створенні складноскорочених слів, може перетворюватися з часом на словотворчий афікс [5, с. 112].

Серед неологізмів пандемії COVID-19 спостерігаємо певні групи слів, де означальним елементом є одне слово, яке при поєднанні з іншими словами створює нові поняття. Наприклад:

contact – контактний

а) *contact identification – questioning a person having an infectious disease about their activities and their interactions with others to identify the people who have been in contact with them;*

б) *contact listing (noun) – communicating with people who have been in contact with a person having an infectious disease to inform them of the exposure, and to give them information about the importance of receiving early care if they develop symptoms and about measures to take to avoid the spread of the infectious disease;*

в) *contact tracing (noun) – the identification of people who may have been exposed to a person having an infectious disease to ensure that they are aware of the possible exposure and to follow up with them;*

г) *contact transmission (noun) – contact transmission includes direct contact transmission and indirect contact transmission;*

д) *contact follow-up (noun) – getting in touch with the identified contacts of a person having an infectious disease to monitor their symptoms and ensure that proper measures are taken to avoid the spread of the infectious disease.*

Висновки і пропозиції. На підставі отриманих результатів дослідження особливостей неологізмів, пов'язаних із пандемією COVID-19, можна дійти висновків, що особливості утворення досліджуваних неологізмів закладені в екстралінгвістичних чинниках. Так, бурхливий розвиток у медичній і сфері охорони здоров'я постає «каталізатором» для динамічних процесів словотворення в цій галузі. Для неологізмів пандемії COVID-19 характерні семантичні інновації як результат переосмислення існуючих понять, як-то *lockdown.* Трансномінаціями постають частіше емотивні сленгові одиниці на кшталт *covidiot* та оказіоналізми. Деривація здійснюється за рахунок префіксів *anti- (anti-epidemic), self- (self-isolationent), super- (superspreader); pre- (presymptomatic)* та суфіксів *-mania, -phobia, -phobe*. Найпродуктивнішою моделлю вторинної номінації є A+N (*airborne transmission, antipyretic therapy*). Поширена абревіатура COVID є словотворчою основою для цілої низки неологізмів, тоді як інші абревіатури пандемії COVID-19, зокрема *ACTT, COPD, CGR*, використовуються лише в спеціальних дискурсах і вимагають розшифрування для широкої аудиторії. Оскільки досліджувані неологізми за кількістю та швидкістю появи посідають чи не найперше місце, то можна зробити припущення, що багато з них згодом увійдуть до загального словникового складу англійської мови.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо в установленні функціональних особливостей неологізмів пандемії COVID-19 у загальному наративі цієї пандемії та в порівнянні когнітивних механізмів утворення цих неологізмів у різних мовах.

Список літератури:

1. Волченко О. Індивідуально-авторські неологізми як перекладознавча проблема. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія «Філологія».* 2018. Вип. 27. С. 116–124.
2. Гак В. Г. К типологии лингвистических номинаций. *Языковая номинация: Общие вопросы*. Москва, 1977. 175 с.
3. Єнікєєва С. М. Системність і розвиток словотвору сучасної англійської мови. Запоріжжя, 2006. 302 с.
4. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Наука, 1991. 140 с.
5. Зацний Ю. В. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
6. Кучумова Н. В. Способи утворення неологізмів у сучасній англомовній медичній лексиці. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. Вип. 46. С. 55–58.

7. Мирошниченко В. М., Шишкова І. С. Англійські лексичні новоутворення у сфері комп'ютерних технологій та особливості їх перекладу українською мовою. *Вісник національного технічного університету «ХПІ». Серія «Актуальні проблеми розвитку українського суспільства».* 2019. № 1. С. 87–92.

8. Adami E., Al Zidjaly N., Canale G., Djonov E., Ghiasian M.S., Gualberto C., Karatza S., Lim F.V., Pedrazzini A., Pirini J., Wildfeuer J. PanMeMic manifesto: Making meaning in the Covid-19 pandemic and the future of social interaction. *Working Papers in Urban Language and Literacies* no 273. 2020. Jul 29. P. 273. URL: https://www.atlantis-press.com/proceedings/rtcov-20/125945666.

9. Akut K. Morphological Analysis of the Neologisms during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of English Language Studies*. 2020. № 3. P. 1–7. URL: https://doi.org/10.32996/ijels.2020.2.3.11.

10. Alyeksyeyeva I. O., Chaiuk T. A., Galitska E. A. Coronaspeak as Key to Coronaculture: Studying New Cultural Practices Through Neologisms. *International Journal of English Linguistics*. 2020. № 10 (6). P. 202–212.

11. Katermina V. V., Lipiridi S. Ch. Reflection on the Social and Psychological Consequences of the Coronavirus Pandemic in the New Vocabulary of the Non-professional English Language Medical Discourse. *Research Technologies of Pandemic Coronavirus Impact (RTCOV 2020)*. Atlantis Press, 2020. P. 44–49.

12. Khalfan M., Batool H., & Shehzad W. Covid-19 Neologisms and their Social Use : An Analysis from the Perspective of Linguistic Relativism. *Linguistics and Literature Review.* 2020. № 2. P. 117–129.

13. 'Lockdown' named word of the year by Collins Dictionary. URL: https://www.independent.co.uk/life-style/lockdown-word-of-the-year-collins-dictionary-b1720172.html.

Джерела ілюстративного матеріалу:

14. Bundessprachenamt Coronavirus Glossary. URL: https://app.coreon.com/5ea2adb797e1040100eb7ff3.

15. Glossary on the COVID-19 pandemic. URL: https://www.btb.termiumplus.gc.ca/publications/covid19-eng.html.

16. Lexicon for a Pandemic. The New Yorker. URL: https://chytomo.com/the-new-yorker-sklav-slovnyk-epokhy-koronavirusu.

Lysychkina I. O., Lysychkina O. O. FEATURES OF THE COVID-19 PANDEMIC NEOLOGISMS IN THE ENGLISH LANGUAGE

This article highlights the research results aimed at defining the features of the COVID-19 pandemic neologisms in the English language. Like any living language, English is characterized by the ongoing formation of neologisms that reflect changes in the social life of mankind, correspond to the modern paradigm of knowledge and cognitive mechanisms of information processing. As the COVID-19 pandemic affects all spheres of human life (economic, social, political and spiritual) as well as any human language, over the last year all languages have been enriched with new lexical units to denote pandemic-related objects and processes that go far beyond medical discourse. It has been found that the peculiarities of the formation of the analyzed neologisms are embedded in extralinguistic factors. Among the COVID-19 pandemic neologisms, semantic innovations predominate, associated with the existing concepts rethinking, such as: lockdown, isolation. Pure neologisms by form and content are units like zoonosis, fomite, superspreader. It has been established that transnominations are characterized by high emotionality, represented by slang units (covidiot, maskhole) and occasionalisms. The research has identified the most productive prefixes of the COVID-19 pandemic neologisms (anti- (anti-epidemic), self- (self-isolation, self-treatment), super- (superspreader), pre- (presymptomatic)) and suffixes -mania, -phobia, -phobe, the latter form lexical units to denote the human psychological states which are associated with changes in human life, introduced by the pandemic. Among the nominative models of the COVID-19 pandemic neologisms, the most productive model of the secondary nomination is A + N (airborne transmission, antipyretic therapy). It has been found that, unlike the common abbreviation COVID, which has become the basis for a number of neologisms, other abbreviations of the COVID-19 pandemic, including ACTT, COPD, CGR, are used in special discourses and require decipherment for a wide audience. This research does not claim to be exhaustive, since the COVID-19 pandemic continues and causes an increasing number of neologisms.

Key words: *neologism, pandemic, semantic innovation, transnomination, term, nominative model, discourse, extralinguistic factor.*